

Naujienlaiškis „Kraštotyros žinios“

Žalčio šventė Alytaus Daugų slėnyje 2025 m. rugsėjį. Ilonos Krupavičienės nuotraukose - renginio akimirkos

Prabėgusių 2025-ųjų lobiai

Besibaigiančių metų antrasis pusmetis Vilniaus regiono (Vilniaus ir Alytaus apskričių) bibliotekose buvo ne mažiau gausus kraštotyros veiklų ir renginių nei pirmasis.

Nuo solidžių, garbingų jubiliejų (Širvintoms – 550) iki literatūrinių premijų įteikimo garsiems kraštiečiams poetams (Vlado Šlaito literatūrinės premijos įteikimas poetui Vainiui Bakui Ukmergėje) ir mitologinius pasakojimus bei senąsias krašto tradicijas atgaivinančių švenčių (Žalčio šventė Alytuje).

Šiame naujienlaiškio numeryje perskaitysite ir apie metų renginį, kuriame bibliotekų kraštotyrininkai susitiko su Lietuvos kraštotyros draugijos nariais bei mokslinių institucijų atstovais – spalį Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje įvyko konferencija „Kraštotyra: kryptys ir galimybės“, daugelį kraštotyrininkų paskatinusi dėmesingiau apmąstyti savo

darbus, pažvelgti į juos konceptualiau.

Varėnos rajono savivaldybės viešosios bibliotekos bibliografė Laimutė Cibulskienė naujienlaiškyje aptaria, kaip bibliotekoje kaupiamas, tvarkomas ir tyrinėjamas spaudos straipsnių archyvas. Toks archyvas gali tapti pagrindu, rašant bibliotekos istoriją.

Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos vyresnioji bibliografė Jurgita Lazauskaitė dalijasi kraštotyros parodų rengimo patirtimi ir patarimais.

Šiame numeryje taip pat rašoma ir apie kraštotyros klubų veiklą, kraštotyros edukacijas ir projektus (Vilniuje, Druskininkuose, Lazdijuose) – tai įrodo, kokie aktyvūs ir išradingi yra kraštotyros darbuotojai.

Pasidžiaukime prabėgusių metų lobiais – prasmingais visų mūsų darbais, pasisemkime įkvėpimo ir idėjų, perimkime vieni kitų gerąją patirtį.

Šiame naujienlaiškyje:

Konferencija
„Kraštotyra:
kryptys ir
galimybės“

Šventės: Širvintos,
Alytus

Varėnos rajono
savivaldybės
viešoji biblioteka
spaudoje

Kraštotyra
Ukmergėje

VAVB stendinės ir
virtualios
kraštotyros
parodos

Kitos naujienos

Konferencija „Kraštotyra: kryptys ir galimybės“, Mindaugo Masaitis nuotr.

Konferencijoje aptartos kraštotyros tradicijos ir ateities perspektyvos

2025 m. spalio 23 d. Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje įvyko konferencija „Kraštotyra: kryptys ir galimybės“, kurioje dalyvavo Vilniaus regiono bibliotekų specialistai.

Konferencijos dalyvius pasveikino Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos direktorė Emilija Banionytė.

Lietuvos kraštotyros draugijos pirmininkas prof. Libertas Klimka perskaitė pranešimą „Vilnius – miestas ant legendų sparnų: apie kraštotyryninko V. Zahorsio Vilniaus legendas“, sudomindamas šio daugelio primiršto XIX a. Lietuvos gydytojo, istoriko, visuomenės veikėjo asmenybe ir Vilnių garsinusiais darbais.

Prof. dr. Arvydas Pacevičius (Vilniaus universiteto Komunikacijos fakultetas) pranešimu „Autobiografinė raštija ar egodokumentai? Aktualios tyrimų kryptys“ apžvelgė šiuolaikines egodokumentų tyrinėjimo tendencijas.

Dr. Lina Leparskienė (Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas) kalbėjo tema „Gyvenimo pasakojimai – šaltinis vietos dvasiai pagauti“, nubrėždama gaires, naudingas ir gyvenimo pasakojimus užrašinėjantiems bibliotekų kraštotyryninkams.

Geografė, žygeivystės Lietuvoje pradininkė, etnologė Nijolė Balčiūnienė (Lietuvos geografų draugija), kalbėjusi tema „Žygeivystės ištakos: pradžių pradžia“, akcentavo, kaip žygeivystė sovietmečiu tapo jaunimo tautiniu sąjūdžiu, aprėpusiu ir kraštotyra, ir tautosakos rinkimą Lietuvoje bei Lietuvos etninėse žemėse Baltarusijoje, ir lietuviams svarbių datų bei įvykių įamžinimą.

Jūratė Volungevičienė iš Elektrėnų savivaldybės viešosios bibliotekos papasakojo, kaip biblioteka įvairiais būdais ir formomis pateikia krašto istoriją vaikams, ir pristatė istoriografinių dokumentinių laidų ciklą „Elektrėnų krašto praeities liudytojai“, pasiekiamą „YouTube“ platformoje.

Ekonomistas, kraštotyryninkas Petras Venantas Mačiekus (Lietuvos kraštotyros draugija), perskaitęs pranešimą „Kraštotyra sovietmečiu ir dabar“, pratęsė kraštotyros ištakų ir tradicijų Lietuvoje temą. Jis atkreipė dėmesį į leidyklos „Versmė“ tebeleidžiamą lokalinių monografių seriją „Lietuvos valsčiai“.

Etnologė, tautosakininkė Gražina Kadžytė (Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas) kalbėjo tema „Bibliotekų vaidmuo kraštotyros sąjūdžio istorijoje: veiklų talkininkės ir atminties sergėtojos“.

Jurga Kauzonienė iš Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos apibūdino, kokių tikslų ir kaip yra kaupiama Vilniaus apskrities kraštotyros duomenų bazė „Bičių korys – bendruomenių kraštotyra“.

Po renginio kai kurie konferencijos dalyviai nuvyko į Lietuvių literatūros ir tautosakos institutą ir aplankė ekspoziciją „Čiurlionis ir jo amžininkai Pirmojoje lietuvių dailės parodoje“, kurią pristatė G. Kadžytė.

Konferencija atvėrė plačias kraštotyrynės veiklos perspektyvas, taip pat išryškino mokslo įstaigų darbuotojų, tyrėjų ir bibliotekose dirbančių kraštotyros specialistų glaudesnio bendradarbiavimo, diskusijų poreikį.

Širvintoms – 550 metų

Aušra Sadovnikienė

*Vyresnioji bibliografe
Širvintų rajono savivaldybės
Igno Šeiniaus viešojoji biblioteka*

Šiomet Širvintos mini ypatingą sukaktį – 550 metų jubiliejų. Miesto istorijos pradžia siekia dar XIV a. pabaigą, kai pirmą kartą paminėta gyvenvietė, o 1475 m. pastatyta pirmoji bažnyčia.

Miesto pavadinimas kildinamas nuo pratekančios upės Širvintos. Dažnai pavadinimo kilmė siejama ir su briedžiais, kurie buvo vadinami širviais dėl kailio spalvos. Į istoriją Širvintos įsirašė 1920 m. Giedraičių-Širvintų-Musninkų kautynėmis, kada buvo apginta Lietuvos nepriklausomybė ir sustabdytas lenkų kariuomenės veržimasis į Lietuvos gilumą.

Pastaruoju dešimtmečiu Širvintose įgyvendinta daugybė puikių projektų, vyksta kraštovaizdžio bei infrastruktūros gerinimo darbai. Liepos 26 d. Širvintos tapo visos Lietuvos traukos centru, subūrusiu rekordinį dalyvių skaičių. Tai buvo bendrystės, pasididžiavimo, kultūros ir gyvo ryšio su savo miestu diena. Spalvinga šventinė programa džiugino visus miestelėnus ir svečius.

*M. Vitkūno paskaita „Širvintos per 550 metų“.
Kornelijos Juškevičiūtės-Klīmienės nuotr.*

Šventėje buvo gausu pramogų ir veiklų: knygų skirtukų, pakabukų gamyba, kūrybinės dirbtuvės, tapyba ant vandens, veikė Liutauro Griežės skulptūrų paroda.

Miesto jubiliejiniai renginiai vyko ir rudenį. Igno Šeiniaus viešojoje bibliotekoje skaityta istoriko doc. dr. Manvydo Vitkūno paskaita „Širvintos per 550 metų“. Jo pasakojimas atskleidė, kaip formavosi miestas, kokie įvykiai ir žmonės darė didžiausią įtaką jo raidai.

Atidaryta ir iki metų galo veiksianti lauko fotografijų paroda „Lengas į praeitį, durys į ateitį“, kurioje sugretinti senieji miesto vaizdai ir dabartinės fotografijos. Tai leidžia kiekvienam stabtelėti ir pamatyti, kaip kito aikštės, gatvės, pastatai, kaip iš miesto veido išnyko vieni objektai, o jų vietoje atsirado kiti. Unikali meninė instaliacija eksponuojama po atviru dangumi – beržynėlyje „Briedžių takas“.

Lauko fotografijų paroda „Lengas į praeitį, durys į ateitį“. Aušros Sadovnikienės nuotr.

Žalčio šventė Alytaus Dainų slėnyje 2025 m. rugsėjį. I. Krupavičienės nuotraukose – renginio akimirkos

Žalčio šventė Dainų slėnyje

Ilona Krupavičienė

*Ūr: bibliografe kraštotyrai
Alytaus Jurgio Kunčino viešoji biblioteka*

Alytaus Jurgio Kunčino viešoji biblioteka mėgsta suburti bendruomenę įvairiose miesto erdvėse. Šįkart jauki rugsėjo popietė „Žalčio fenomenas“ surengta miško apsuptyje įsikūrusiame Dainų slėnyje. Į renginį visai šeimai sukvietėme visus, pasiilgusius lietuviškos mitologijos, gamtos magijos ir smagiai praleisto laiko. Tai buvo ne tik pramoga, bet ir gili kultūrinė patirtis.

Dzūkijoje žaltys buvo gerbiama antgamtinė būtybė. „Žaltys simbolizuoja ryšį su gamta, ciklišumą, atsinaujinimą ir yra siejamas su išmintimi bei namų dvasia. Mes pabandėme į Žalčio simboliką pažvelgti nauju žvilgsniu, todėl šis simbolis tapo įkvėpimo šaltiniu įvairioms meninėms interpretacijoms – pradedant teatralizuotais žaidimais ir baigiant danguje skraidančiais mitiniais aitvarais“, – sakė projekto vadovė, vyresnioji bibliotekininkė projektinei veiklai Agnė Grigaliūnė.

Daugybę žalčio paslapčių atskleidė muziejininkė Rasa Stanevičiūtė. Skambėjo autentiškos lietuviškos sutartinės, atgaivinusios senųjų laikų dvasią ir leidusios pasinerti į garsų meditaciją. Jas atliko Rasa Urbonienė iš studijos „Sakralus garsas“.

Netrūko ir aktyvių įtraukiančių veiklų. Vaikai ir suaugusieji rungėsi įvairiuose vikrumo ir sumanumo žaidimuose, kuriuos lydėjo juokas, gera nuotaika ir azartas.

Į kūrybines dirbtuves pakvietė „aitvarų užkalbėtojas“ Marius Abramavičius kartu su kolega Donatu Dumskiu. Dalyviai patys gamino vėjo tūbas – simbolinius vėją gaudančius objektus, kurie nuo seno siejami su oro stichija ir garsų pasauliu. Kiekviena tūba tapo ne tik kūrybiniu darbu, bet ir savotišku amuletu, įprasminusiu žmogaus ryšį su gamta.

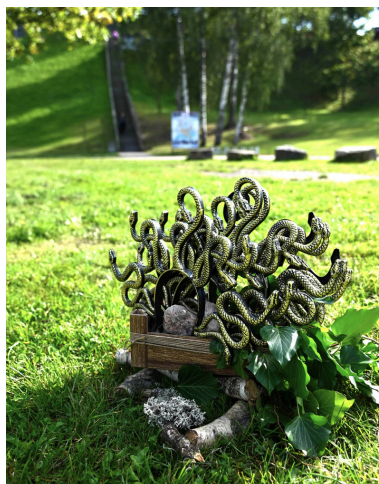
Vyko ir žalčiukų slėpynės. Greičiausiai suradusieji 12 paslėptų žalčiukų galėjo juos išmainyti į kavos puodelį kavinėje „Pasimatymas“. Renginio dalyvius arbata vaišino Alytaus bendruomenės centro jaunimas. Į fotosesiją pakvietė Eglė Žalčių karalienė, lyg iš senosios saktės nužengusi.

Renginio kulminacija – įspūdingo dydžio aitvarų skrydis nuo Baltosios rožės tilto – buvo ištis magiškas momentas. Aitvarai, simbolizuojantys turtus, dvasinę išmintį ir paslaptį gamtos galias, pakilo virš Dainų slėnio kaip ženklas, jog senosios tradicijos gyvos ir šiandien. Vienas aitvaras buvo skirtas dailininkui, kompozitoriui M. K. Čiurlioniui, kurio 150-ąsias gimimo metines šiemet minėjome.

Kitą savaitę įvyko žygis, kuris sudomino visą būrį aktyviai leisti laiką mėgstančių alytiškių. Žalčio takais vedė gidė Birutė Malaškevičiūtė.

„Žalčio fenomenas“ paliko gilų įspūdį kiekvienam dalyviui – tai buvo tarsi kelionė į senųjų laikų pasaulį, kuriame žmogus, gamta ir mitologija gyveno harmoningai. Šis renginys priminė, kad mūsų šaknys slypi giliai ir kad verta jas pažinti, puoselėti, o tradicijas perduoti kitiems.

Projekto veiklas finansavo Lietuvos kultūros taryba ir Alytaus miesto savivaldybė.

Varėnos rajono savivaldybės viešoji biblioteka spaudoje: kaip kaupiamas, tvarkomas ir tyrinėjamas straipsnių archyvas?

Laimutė Cibulskienė

Bibliografe

Varėnos rajono savivaldybės viešoji biblioteka

Varėnos rajono savivaldybės viešosios bibliotekos kraštotyros leidinių fonde saugomi vertingi veiklos istorijos šaltiniai: kraštotyros darbas „Varėnos centrinės bibliotekos kronika 1947–1980“, studentės Aldonos Gelucevičiūtės-Mikelevičienės diplominis darbas „Varėnos rajono centrinės bibliotekos istorija (1947–1982)“, 1981 ir 1987 metų bibliotekos metraščiai bei vėliau pradėti rinkti straipsnių kopijų segtuvai, atspindintys Varėnos viešosios bibliotekos bei kaimo bibliotekų veiklą. Atskiri segtuvai yra skirti Bibliografijos, informacijos ir kraštotyros skyriui (nuo 2001 iki 2020 metų).

Bibliotekininkės nuolat seka vietinę ir respublikinę spaudą, ieško publikacijų, kuriose minima Varėnos rajono savivaldybės viešoji biblioteka ir jos padaliniai. Į segtuvus dedami straipsniai apie renginius, parodas, susitikimus su rašytojais, skaitymo skatinimo akcijas, projektus, edukacijas vaikams ir suaugusiems. Yra straipsnių ir apie pačius bibliotekininkus – jų kūrybinius pasiekimus, apdovanojimus. Kiekviena straipsnio kopija pasakoja dalelę bibliotekos istorijos: užfiksuoti bibliotekos jubiliejai, įvairūs renginiai, parodos ir kita informacija. Tai ne tik tekstai, bet ir žmonės – bibliotekininkai, skaitytojai, bendruomenės nariai, kurių veidai išliko nuotraukose. Todėl galima teigti, jog publikacijų kopijų archyvas yra puiki galimybė atskleisti visuomenei įvairiapusišką mūsų bibliotekos veiklą.

Laimutės Cibulskienės nuotr.

Surinkti straipsniai tvarkomi chronologiškai. Kiekvienas segtuvas turi aiškiai pažymėtus metus, todėl informacija lengvai pasiekama tiek bibliotekos darbuotojams, tiek lankytojams. Šis archyvas leidžia atsekti, kaip keitėsi bibliotekos vaidmuo bendruomenėje, kokios iniciatyvos įkvėpė žmones skaityti, galime sužinoti, kaip bibliotekos vystymąsi, raidos tendencijas lėmė socialiniai, ekonominiai, kultūriniai pokyčiai, valstybėje vykę politiniai įvykiai.

Pažymėtina, kad iki tam tikro laikotarpio, kai bibliotekoje dar nebuvo kopijavimo įrangos, straipsnių kopijų nekaupėme. 2007 m., švenčiant bibliotekos jubiliejų, buvo nuspręsta surinkti kiek įmanoma daugiau publikacijų nuo bibliotekos įkūrimo pradžios ir sukurti straipsnių kopijų archyvą.

Dzūkijos krašto biblioteka

Bibliotekos istorija prasidėjo 1947 metais. Tuo metu jos 3000 viet. fondo naudojami 100 skaitytų, ir ji atliko Varėnos apskrities bibliotekos funkcijas. Panaikinus apskrity, ji tapo rajonine biblioteka ir per bibliotekų centralizacijos - 1976 metų, Tuo metu bibliotekos fondas, lyginant su 1947 m., buvo išaugęs 28 kartais, skaitytų padangų 15 kartų. Prieštarai ir keičiantis rajono infrastruktūrai, bibliotekos fondai buvo komplektuojami atsižvelgiant į gyventojų poreikius, kuriose formavo pramonės įmonių, mokyklų plėtra. Be to, biblioteka turėjo 48 filialus kaime (nuo 2000 m. - 28 filialai). 1997 m. biblioteka pradedama rajono savivaldybės viešąja biblioteka. Biblioteka, siekdama išlikti patraukli ir šiuolaikiška, 2001 m. pasko modernizacijos keliu. Bibliotekos projektinė veikla sudarė galimybes padangų plėtrai ir naujų technologijų diegimui, ryšių su bendruomenės stiprinimui. 2002 m. buvo įrengta pirmą interneto skaitykla. 2003 m. bibliotekos patalpa įmonai renovuota ir modernios patalpos. Pirmą kartą visi bibliotekos skyriai įsikūrė vieno patalpoje. Šiuo metu bibliotekoje yra 4 skyriai, 28 filialai kaime. Sparčiai informacijos gausėjimas ir nuolatinių naujų technologijų pokyčiai paskatino viešąją biblioteką ir didesnę dalį jos filialų. Kaimo bibliotekose veikla 12 interneto centrų, steigiami 6 nauji, 1 - modernizavimas. Įdiegta LITIS (Lietuvos integrati bibliotekų informacijos sistema), įdiegtas

1956-1961 m. rajoninė biblioteka buvo įsikūrusi šiame pastate

1961 m. biblioteka persikėlė į specialiai pastatytą pastatą

Vienas rajono bibliotekos teikia nemokamas interneto paslaugas rajono gyventojams. Spalis 24 dienų kviečia visus besivystančius Varėnos bibliotekos darbuotojus į bibliotekos 60 metų šventę. Parengė V. TAMULIENĖ

Giružis. - 2007, spal. 5, p. 4.

Teko peržiūrėti bibliotekos fonde saugomą rajoninę spaudą: Varėnos rajono laikraštį „Merkio kraštas“, leidžiamą nuo 1946 metų (iki 1962 balandžio 21 d. vadinosi „Tarybinis balsas“, nuo 1962 m. - „Raudonoji vėliava“, nuo 1988 m. - „Merkio kraštas“), kitą rajoninę spaudą: laikraščius „Bitė“, „Varėnos kronika“, „Varėnė“, „Margiris“, „Giružis“ bei Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos mėnesinį žurnalą „Tarp knygų“ (iki 1991 m. vadinosi „Bibliotekų darbas“). Buvo atlikta šių straipsnių analizė ir parengtas straipsnių ciklas „Varėnos rajono bibliotekos spaudoje“ (Laimutė Cibulskienė, Elena Glavickienė „Rajono bibliotekos spaudoje“ // Merkio kraštas. - 2007, spal. 12, 19, 26). Iš šio straipsnių ciklo galima spręsti apie tai, kaip bibliotekos darbas buvo vertinamas vienu ar kitu laikotarpiu, kokie reikalavimai buvo keliami bibliotekininkams.

Straipsnių kopijų archyvas bibliotekoje kaupiamas ne veltui. Jis tapo pagrindu parengiant skaidres ir teatralizuotą pasirodymą „Baltasis ir Juodasis metraštininkai apie bibliotekos istoriją: pusiau rimtai, pusiau juokais bibliotekos istorija Baltojo ir Juodojo metraštininko akimis“ Varėnos viešosios bibliotekos įsteigimo 70-mečiui paminėti.

2023 m. išleista knyga „Varėnos rajono savivaldybės viešoji biblioteka. Istorinė apžvalga“. Bibliotekos istorinė apžvalga pasakoja apie svarbiausius įvykius, datas ir žmones, susijusius su šios įstaigos gyvavimu. Šiame darbe yra apibendrinama 1949–2022 m. bibliotekos veikla, apžvelgiami svarbesni įvykiai ir pokyčiai. Nors rengiant šią knygą buvo analizuoti ir kiti šaltiniai, tačiau daugybė faktų bei citatų paimta būtent iš straipsnių kopijų archyvo.

Pastarųjų metų spauda taip pat suteikia vertingos informacijos apie dabartinę bibliotekos veiklą. 2025 m. laikraščiuose ir internetiniuose portaluose aprašomi nauji projektai, bendruomeninės iniciatyvos, renginiai.

Rajono laikraštyje „Merkio kraštas“ šiemet išspausdinti straipsniai, atskleidžiantys įvairialypę bibliotekos veiklą: biblioteka kvietė visus dalyvauti 10-ajame skaitymo iššūkyje „Vasara su knyga“, vyko skaitymo skatinimo

renginių ciklas „Visa Varėna skaito“, veikė Ramunės Butkienės kolekcinė batelių paroda, Angelės Šimoliūnienės tapybos darbų ir kitų menininkų darbų parodos, pristatytas literatų klubo „Jievaras“ kūrybos almanachas „Merkio lieptai 4“ ir kitos veiklos.

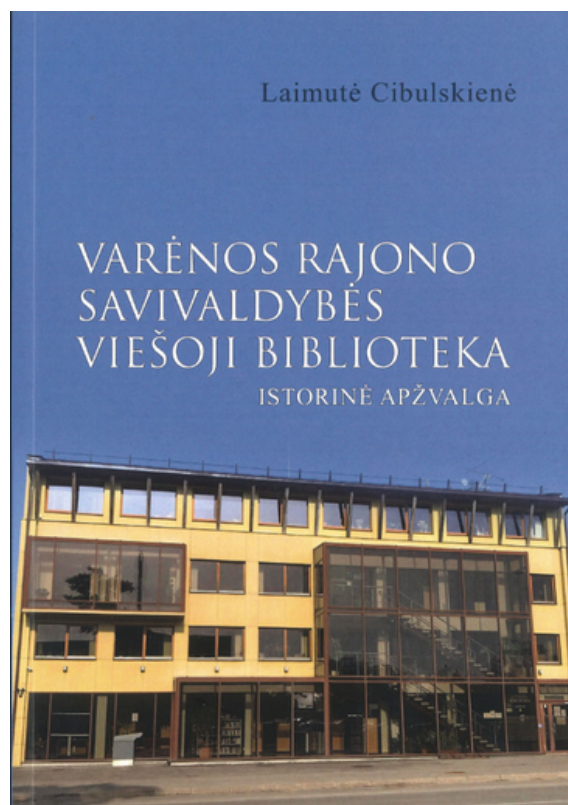
Vaikų ir jaunimo literatūros skyriuje aprašyti renginiai liudija įdomų darbą su jaunaisiais skaitytojais: surengta Abėcėlės šventė, susitikimas su rašytoja ir iliustratore Indre Pliuškyte-Zaliecekiene, renginys skirtas lėktuvo ANBO ir Lietuvos aviacijos kūrėjų metams, tradicinė moksleivių poetinės kūrybos šventė „Poezijos pavasarėlis“, startavo naujas skaitymo projektas „Rašytojai kalbina vaikus, skirtas 5–12 metų vaikams. Vaikus kalbino rašytojas Virgis Šidlauskas, Tomas Dirgėla ir kt.

Publikacijose pristatytos kraštiečiams skirtos parodos, daug dėmesio spaudoje skirta kraštotyros renginiams: protų mūšiui „Ar pažįsti Varėnos kraštą?“, atsiminimų vakarui, skirtam Kovo 11-osios Akto signatarui Juozui Dringeliui, taip pat Marijos Valuckienės knygos „Sibiro aidai“ bei Ramunės Vėliuvienės knygos „Šeimos albumai. Regimoji atmintis“ pristatymams, naujų knygų apie Varėnos kraštą apžvalgai.

Šių publikacijų visuma leidžia manyti, kad biblioteka išlieka svarbi kultūrinio gyvenimo erdvė.

Ant Varėnos rajono viešosios bibliotekos sienos - milžiniškas piešinys Mikalojaus Konstantino Čiurlionio paveikslo „Karalių pasaka“ motyvais. Paveikslą suprojektavo ir nutapė Žygimantas Amelynas, jam talkino dailininkas Arminas Raugevičius. Nuotrauką iš <https://www.varenoskultura.lt/>

Aleksandro Gražio prisiminimų knygos „Aplink tik Sibiro taiga“ pristatymo akimirka

*Literatūrinės Vlado Šlaito premijos įteikimo šventės akimirka: T. Taškauskas ir V. Bakas.
Ukmergės Vlado Šlaito viešosios bibliotekos archyvo nuotr.*

Kraštotyra Ukmergėje

Vita Jasionytė-Dagienė

*Kraštotyros ir fondų valdymo
skyriaus vedėja
Ukmergės rajono savivaldybės
Vlado Šlaito viešoji biblioteka*

Ukmergės tremtiniai susibūrė į biblioteką

Kovo 7 d. bibliotekoje Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos (LPKTS) nariai susirinko į Vlado Šlaito viešosios bibliotekos salę, kur vyko kraštiečio, ilgamečio tremtinių sąjungos nario Aleksandro Gražio knygos „Aplink tik Sibiro taiga“ pristatymas. Susirinkusieji bendravo tarpusavyje, dalijosi savo prisiminimais, džiaugėsi padėkomis, klausėsi muzikinių kūrinių.

Renginyje dalyvavo Lietuvos Respublikos Seimo narė Indrė Kižienė, rajono savivaldybės meras Darius Varnas, vicemeras Eugenijus Kuodelis, mero patarėja Goda Juzėnaitė, savivaldybės tarybos narys Valdas Raugalas, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos pirmininkas Gvidas Rutkauskas, kiti svečiai, kolegos ir bendraminčiai iš kitų rajonų.

Bibliotekoje vyko knygų mugė

Rugsėjo 12 d. Vlado Šlaito viešojoje bibliotekoje ir Senajame (nebe) knygyne vyko antrus metus rengiama Ukmergės knygų mugė „Aš tik pažiūrėsiu“. Ji kvietė lankytojus susipažinti su žinomų Ukmergės ir visos Lietuvos žmonių asmeninėmis bibliotekomis, pasivaikščioti po leidyklų sukurtas erdves ir atrasti naujas knygas, sudalyvauti kūrybinėse edukacijose.

Mugėje buvo pristatytos Lietuvos dailės istoriko Pauliaus Galaunės bei Lietuvos literatūros istoriko, spaudos tyrinėtojo Vinco Kuzmicko knygų kolekcijos.

Senajame (nebe) knygyne buvo prisimintas talentingas Ukmergės muzikantas, poetas Jonas Takarevičius-Lietus. Renginį koncertu užbaigė naujosios elektrinės estrados kūrėjai, grupė „Superkoloritas“.

Literatūrinė Vlado Šlaito premija įteikta poetui Vainiui Bakui

Šie metai Ukmergės Vlado Šlaito viešajai bibliotekai ir visai ukmergiškių bendruomenei buvo ypatingi – minėjome mūsų krašto poeto Vlado Šlaito 105-ąsias gimimo metines. Jubiliejinų metų proga buvo surengta (ne)tradicinė literatūrinė Vlado Šlaito premijos įteikimo šventė.

Literatūrinė Vlado Šlaito premija šiais metais įteikta mūsų krašto poetui, literatūrologui, vertėjui, literatūros kritikui Vainiui Bakui už naujausią jo knygą „Laikmenos“. Premijos įteikimo šventėje dalyvavo ir laureatą sveikino Ukmergės rajono savivaldybės meras Darius Varnas, administracijos direktorė Inga Pračkailė, mero patarėja Goda Juzėnaitė, Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vedėjas Vaidotas Kalinas.

Antroji šventės dalis buvo skirta diskusijai – kalbėjomės apie tai, kas įkvepia kurti ir rašyti, apie šiuolaikinio poeto ryšį su aplinka, sėkmes ir iššūkius, su kuriais susiduria kūrėjai. Diskusijoje dalyvavo premijos laureatas Vainius Bakas, Ukmergės Antano Smetonos gimnazijos moksleivė Ugnė Bernikovič, poetė, prozininkė, vertėja, Lietuvos rašytojų sąjungos pirmininkė, Literatūrinės Vlado Šlaito premijos laureatė Birutė Jonuškaitė, poetė, dainininkė, žurnalistė, kultūros laidų vedėja, Lietuvos rašytojų sąjungos narė Indrė Valantaitė, poetė, rašytoja Rita Makselytė. Renginį moderavo poetas, vertėjas Tomas Taškauskas.

Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos stendinės ir virtualios kraštotyros parodos

Jurgita Lazauskaitė

Tyresnioji bibliografė

Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka

Stendinės kraštotyros parodos

Vienas svarbiausių bibliotekų uždavinių – komunikuoti atmintį, atkurti praeitį per krašto kultūros paveldo dokumentus, kaupti, saugoti ir skleisti kraštotyrinę informaciją.

Viena iš kraštotyros informacijos sklaidos priemonių – kraštotyros parodos. Viešosios bibliotekos turi unikalų įdomių temų, skirtų parodoms, šaltinį – kraštotyros informaciją, užfiksuotą krašto enciklopedijose, žinynuose, informaciniuose leidiniuose, vietos poetų, rašytojų, švietimo, kultūros, mokslo veikėjų ir kitų krašto šviesuolių parengtose knygose.

Kraštotyros parodoms būtina panaudoti visų formatų kraštotyros išteklius: knygas, periodikos publikacijas, vaizdo, garso, kartografinius dokumentus, rankraščius.

Stendinės parodos „Juodasis Vilniaus metraštininkas. Ričardui Gaveliui - 75“ fragmentas. Mindaugo Masačio nuotr.

Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje rengiamos Vilniaus miestui ir Vilnijai, žymiesiems krašto žmonėms skirtos stendinės ir virtualios kraštotyros parodos.

Stendinėse parodose eksponuojamos knygos, nuotraukos, atvirukai iš Vilnistikos, Retų spaudinių, Meno, Saugyklos, Abonemento fondų. Žymių krašto asmenybių personalinėms parodoms iš artimųjų, muziejų, kitų bibliotekų pasiskolinama įvairių dokumentų, nuotraukų, daiktų.

VAVB stendinės kraštotyros parodos eksponuojamos Vilnistikos skaitykloje, II aukšto poilsio erdvėje, Didžiojoje salėje.

Stendinės parodos „Lietuvos Sokratas - Arvydas Šliogeris“ fragmentas. M. Masačio nuotr.

Virtualios parodos „Operos solistui Kiprui Petrauskui - 140“ fragmentas

Virtualios kraštotyros parodos

Dokumentinis krašto kultūros paveldas viešinamas virtualiose parodose. Virtualių parodų tikslas – internetinėje erdvėje pateikti bibliotekose sukauptą kraštotyros informaciją, pristatyti suskaitmenintus kraštotyros dokumentus. VAVB virtualiose parodose pateikiami suskaitmeninti vaizdai iš įvairių leidinių, skaitmeninto kultūros paveldo portalų.

Virtualiose parodose panaudojamų vaizdų šaltiniai

2008 m. buvo sukurtas Europos atminties institucijų kultūros paveldo megaportalas „Europeana“, kuriame sutelkti įvairių Europos šalių ir institucijų skaitmeninto kultūros paveldo ištekliai. Šiame portale galima rasti daug Vilniaus miestui, jo žymiesiems asmenims skirtų nuotraukų.

Lietuvos skaitmeninis kultūros paveldas nuo 2005 m. kaupiamas jungtiniame Lietuvos bibliotekų, archyvų ir muziejų kultūros paveldo informaciniame portale ePaveldas.lt.

Portalas ePaveldas – milžiniškas lobynas, kuriame suteikiama prieiga prie suskaitmenintų spausdintų, rankraštinų, garso, vaizdo, kartografinių kultūros paveldo dokumentų. Lietuvos viešosios bibliotekos, prisidėdamos prie dokumentinio kultūros paveldo išsaugojimo, portalui ePaveldas siunčia bibliotekų fonduose saugomus suskaitmenintus kraštotyros dokumentus.

Daug vertingos kraštotyrinės informacijos galima rasti Lietuvos integralioje muziejų informacinėje sistemoje (LIMIS). Tai yra centralizuotai prižiūrima Lietuvos muziejuose saugomų kultūros paveldo vertybių apskaitai, valdymui ir viešinimui skirta sistema, kurioje duomenis teikia daugiau nei 110 Lietuvos muziejų ir kitų institucijų. Portalas sudaro galimybę vienoje vietoje peržiūrėti Lietuvos muziejuose saugomus suskaitmenintus ir skaitmeninius kultūros paveldo objektus.

Virtualiose parodose panaudotų vaizdų aprašymai. Prie kiekvienos virtualios parodos nuotraukos ar dokumento turi būti aprašymas. Jeigu panaudotas skaitmeninto kultūros paveldo portalo vaizdas, reikia nurodyti autorių (jeigu toks yra), pavadinimą, metus, inventorinį numerį (jeigu objektas yra iš LIMIS), objekto savininką, panaudojimo teises, nuorodą į portalą. Virtualiose parodose viešinamas turinys turi būti naudojamas pagal nurodytas „Creative Commons“ licencijas. Pvz.:

Vilniaus Aukštutinė pilis. Nežinomas Lietuvos XIX a. I p. dailininkas. LNDM T 618.
© Lietuvos nacionalinis dailės muziejus. Iliustracija iš LIMIS:
<http://bit.ly/3n730yY>.

Jeigu nuotrauka ar dokumentas suskaitmeninti iš kokios nors knygos, turi būti nurodomas knygos autorius (jeigu toks yra), pavadinimas, leidimo vieta ir metai, puslapis. Pvz.:

Vilniaus pilys iš pietų pusės. Marcelinas Januševičius. 1840 m. Įvairių laikotarpių pastatų koliažas. Iliustr. iš kn.: Drėma, Vladas. Dingęs Vilnius. – Vilnius, [2013], p. 117.

VAVB virtualias kraštotyros parodas galima rasti bibliotekos svetainėje:

<https://amb.lt/lt/paslaugos/biblioteka-internete/virtualios-parodos/4>,
<https://amb.lt/lt/pazinkime/musu-krastas/krastotyra/176/?c-124/t-298>,

taip pat portale ePaveldas:

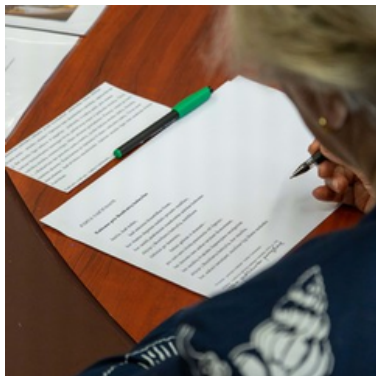
<https://www.epaveldas.lt/exhibits/Vilniusmiestaspriepes>

Adomas Mickevičius dailėje

Vilniaus pilys

Ekskursija Juditos Vaičiūnaitės pėdomis po Vilniaus senamiestį. Edukacijos „Stebuklingasis Juditos Vaičiūnaitės Vilnius“ akimirkos. Mindaugo Masačio nuotr.

Kraštotyrinės–literatūrinės edukacijos: kai miestas skleidžiasi per poeziją

Aušra Gudavičiūtė

*Vyresnioji bibliografe–kraštotyrininkė
Vilniaus apskrityties Adomo Mickevičiaus
viešoji biblioteka*

2025 m. Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje sukurta ir įgyvendinta edukacija „Stebuklingasis Juditos Vaičiūnaitės Vilnius“. Jos metu skaitomi ir interpretuojami žymios XX a. lietuvių poetės eilėraščiai, kuriuose gausu Vilniaus vaizdinių ir simbolių.

Edukacija sukurta remiantis 2024 m. gerąja patirtimi, kai buvo įgyvendinama edukacija „Plunksna ir žodis“, sujungusi Adomo Mickevičiaus eilėraščio „Primulė“ skaitymą bei kaligrafijos meną (kartu su bibliotekos dailininke Kristina Karvelyte). Pastebėta, kad per pusantros–dvi valandas trukusius jaukius susitikimus edukacijos dalyviai autentiškai, jautriai ir giliai išgyveno poeziją, atrasdami sąsają su savo patirtimis, dalijosi jausmais, kylančiais skaitant, drąsiai interpretavo eilėraščių.

Naująją edukaciją „Stebuklingasis Juditos Vaičiūnaitės Vilnius“ siekta dalyvius ne tik sudominti poezija, bet ir paskatinti pamąstyti apie savo gyvenamąjį ar gimtąjį miestą – Vilnių ir jo simbolines ar mažiau žinomas vietas, pasikalbėti apie gyvenimo patirtis, susijusias su konkrečiomis Vilniaus vietomis, atrasti ir atskleisti kiekvieno dalyvio asmeninį ryšį su Vilniumi, pasidalinti prisiminimais, kuriuos sukelia miesto erdvės.

Kuriant edukaciją, remtasi žiniomis ir įgūdžiais, įgytais biblioterapijos mokymų Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje metu, taip pat vadovautasi D. Janavičienės knygoje „Biblioterapija: teorija ir praktika“ pateiktomis gairėmis. Edukacijoje

naudojami biblioterapijos, dėmesingo skaitymo, literatūros analizės, dailės terapijos teoriniai ir praktiniai metodai, pasitelkiant ne tik skaitymą, pokalbį, bet ir muzikos klausymą bei piešimą.

Edukacijoje skaitomi ne tik J. Vaičiūnaitės eilėraščiai, bet ir ištraukos iš jos prisiminimų knygų „Vaikystės veidrody“ ir „Mabre viešbutis“, į poetės kūrybą žvelgiama jos biografijos kontekste, pasitelkiamos ir literatūrologų įžvalgos.

Vasarą edukacija išplėsta, sukuriant 4 susitikimų ciklą ir siūlant šias veiklas senjorams pagal „Socialinio recepto“ programą. Edukacijos dalyvės aktyviai įsitraukė į veiklas, dalijosi įžvalgomis apie skaitomus eilėraščius, leisdavosi į diskusijas, atkleidė, kaip jos pačios patiria Vilnių. Liepos mėnesį minint J. Vaičiūnaitės gimtadienį vienas susitikimas virto ekskursija Vilniaus senamiesčiu J. Vaičiūnaitės pėdomis. Su grupe senjorių aplankytos vietos, kur poetė gyveno, kur mėgdavo lankytis, taip pat skaitytuose eilėraščiuose minimos ir vaizduojamos vietos. Ekskursijoje taip pat dalintasi prisiminimais, kuriuos dalyvės pažadino viena ar kita aplankyta vieta.

Rudenį edukacija įvyko Vilniaus „Varpo“ suaugusiųjų gimnazijoje, kur abiturientai taip pat subtiliai prisilietė prie J. Vaičiūnaitės kūrybos, atskleidė savąsias Vilniaus sampratas.

Globaliame, bet susiskaldžiusiame pasaulyje žmogui svarbu turėti, atrasti, žinoti, jausti savo vietą. J. Vaičiūnaitės poezija padeda įsivietinti: atrasti Vilnių, jo aplinką kaip ypač savą, brangią, net stebuklingą, tokią, kuriai norisi priklausyti. Dėmesingas eilėraščių skaitymas padeda edukacijos dalyviams surasti raktus į jiems patiems brangią aplinką, atrasti saitus, juos jungiančius su Vilniaus erdve, miesto istorija. Tai veikia terapiškai, kuria ir atnaujina miesto ir miestiečių socialinius ryšius.

*Akcentas iš renginio „Neužrašytos Vilnijos istorijos: prie samovaro“.
2019 m. M. Masaičio nuotr.*

*Viešnia Vilija Jurėnienė. 2023 m.
M. Masaičio nuotr.*

Gyva praeitis gyvuose pasakojimuose

Jurga Kauzonienė

*Vyriausioji bibliografe
Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus
viešoji biblioteka*

Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje nuo 2019 m. vasario pradėti rengti edukacinio pobūdžio renginiai „Neužrašytos Vilnijos istorijos: prie samovaro“. Šių renginių sumanytoja – buvusi bibliotekos darbuotoja Zita Tiukšienė. Klausytojus buvo siekiama supažindinti su įvairiomis egodokumentų rūšimis (dienoraščiais, laiškais, kt.), antroje renginio dalyje prisiminimais dalindavosi į renginį atvykęs svečias ar svečiai.

2019 m. surengti penki tokie renginiai. Per pirmąją „Neužrašytų Vilnijos istorijų“ popietę, kuri įvyko 2019 m. vasario 22 d., savo istorijomis pasidalijo žymaus filosofo Vosylio Sezemano (1884–1963) įduka vilnietė muziejininkė Natalija Klimanskienė. Per šią ir kitas prisiminimų popietes svečiai ir klausytojai buvo vaišinami arbata iš senovinio virdulio, vadinamo samovaru. Tokie pasisėdėjimai su arbata šiems susitikimams suteikdavo jaukumo, pasibaigus renginiui svečiai ir klausytojai dažnai nenorėdavo skirstytis, dar ilgai bendraudavo.

Per antrąjį renginį labai įdomiomis istorijomis apie gimtąjį Pasadnykų kaimą (Širvintų r.) pasidalijo kultūros darbuotoja Rūta Verkauskaitė. Nemažai įvairių, dažnai net komiškų, nutikimų ji yra pateikusi duomenų bazėje „Bičių korys: bendruomenių kraštotyra“.

Per keletą metų iki 2024-ųjų antros pusės „Neužrašytų Vilnijos istorijų“ popietėse savo istorijomis dalijosi ir Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos buvę bei esami darbuotojai, kiti į renginius pakviesti svečiai.

Vienoje prisiminimų popietėje viešėjo ilgametė Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos darbuotoja Audronė Mačiulienė, kuri bibliotekoje išdirbo daugiau nei 50 metų. Kitas šios bibliotekos darbuotojas Linas Janulevičius pasakojo, kaip nelegaliai kirto Berlyno sieną, o 2020 m., minint bibliotekos 70-metį, buvo surengtas renginys, kuriame buvę bibliotekos darbuotojai kartu žiūrėjo senas nuotraukas, dalijosi prisiminimais apie savo darbo metus, bendradarbius, bibliotekos pastatą, aplinką. 2022 m. suorganizuotas renginys, kuriame pasakota apie bibliotekoje veikusį teatrą – jo pradžia siekia net 1979 metus.

Viename iš renginių prisiminimais dalijosi restauratorė, paminklosaugininkė, žymiojo Vlado Drėmos (1910–1995) dukra Gražina Drėmaitė. 2020 m. vasario 27 d. klausyta prisiminimų apie Pašaminės kaimo (Švenčionių r., Švenčionėlių seniūnija) praeitį – apie kaimo žmonių pravardes, šio krašto žmones, apie kuriuos pasakojo Lietuvos kariuomenės dimisijos pulkininkas leitenantas, Lietuvos žurnalistų sąjungos narys Povilas Šimkavičius.

Medardo Čoboto trečiojo amžiaus universiteto Literatūros fakulteto dekanas Jonas Kirtiklis pasakojo apie šeimą, apie gyvenimą tremtyje. Į vieną iš susitikimų atvyko lietuvių grafikė, maestro Rimo Geniušo (1920–2012) žmona, dirigento Juliaus Geniušo ir pianisto Petro Geniušo motina, muzikų šeimos genealogijos žinovė Irena Žemaitytė-Geniušienė. Vilnietis pedagogas Sigitas Saladžinskas pasakojo apie statybos inžinierių, architektą Klaudijų Dušauską-Duž (1891–1959), o filologė Vilija Jurėnienė per vieną iš susitikimų kalbėjo apie savo tikrą vilnietišką šaknį. Erminija Deviatnikovienė skaitė savo sukurtas eiles apie Vilnį, bibliotekos darbuotoja Nijolė Sisaitė pasakojo apie Vilniaus mikrorajoną Šeškinę, Vida Leonienė dalijosi prisiminimais apie savo tėvą Vaclovą Klimavičių (1923–2002) ir jo pokario metais rašytą dienoraštį.

Prisiminimų popietė, skirta paminėti Zigmą Zinkevičių. 2025 m. M. Masaičio nuotr.

Sigitas Šiaudinis per vieną prisiminimų popietę pasidalijo savo mamos lituanistės, bibliografės, buvusios Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus bibliotekos darbuotojos Kazimieros Šiaudinienės (1933–2020) atsiminimais. Kai kurie iš šių prisiminimų yra paskelbti duomenų bazėje „Bičių korys: bendruomenių kraštotyra“.

2024 m. antroje pusėje renginiai „Neužrašytos Vilnijos istorijos: prie samovaro“ šiek tiek pakeitė savo pobūdį ir pavadinimą. Dabar šios prisiminimų popietės vadinasi „Gyvoji praeitis ir neišblėsę prisiminimai“. Į renginius taip pat kviečiami savo prisiminimais pasidalinti galintys ir norintys svečiai. Anksčiau vestų paskaitų apie egodokumentus buvo atsisakyta. Tačiau ir šiandien renginių metu visi vaišinami žolelių arbata, todėl susitikimai būna jaukūs ir šilti. Pasibaigus prisiminimų popietei žmonės dar ilgai kalbasi ir nenori skirstytis. Kai kurie „Gyvosios praeities“ renginiai filmuojami, dalis vaizdo medžiagos paskelbiama duomenų bazėje „Bičių korys: bendruomenių kraštotyra“.

Nuo 2024 m. renginiai nauju formatu prasidėjo pastarųjų metų gruodžio mėnesį, per kurį įvyko net du susitikimai – su Viktorija Prėskienyte-Diawara, kuri klausytojus prikaustė įdomiu pasakojimu apie savo gyvenimą, kurio dalį praleido Malyje, ir profesoriumi Adu Jakubausku, pasakojusiu apie Vilniaus totorius.

2025 m. įvyko susitikimai su buvusio Vilniaus burmistro Konstantino Stašio anūke Raminta Elena Kuprevičiene, balandžio mėnesį prisiminimais apie bibliografą, knygotyrininką, dailės kolekcininką profesorių Vladą Žuką (minint 100-metį) dalijosi profesorius Domas Kaunas bei Vlado Žuko sūnus Vaidotas Žukas. Žymaus kalbininko profesoriaus Zigmo Zinkevičiaus 100-osioms gimimo metinėms paminėti buvo suorganizuotas renginys, kuriame dalyvavo Zigmo Zinkevičiaus sūnus Vytautas Zinkevičius, anūkas Mindaugas Šinkūnas bei dukra Laimutė Zinkevičiūtė-Šinkūnienė. Paskutinis 2025-ųjų m. renginys buvo skirtas mokytojui ir kraštotyrininkui

Vaidotas Žukas ir prof. Domas Kaunas kalbasi apie Vladą Žuką. 2025 m. M. Masaičio nuotr.

Benjaminui Kondratui, mirusiam tais pačiais 2025-aisiais, prisiminti. Į popietę sugužėjo Benjaminą Kondratą artimieji – bendražygis archeologas dr. Valdemaras Šimėnas, dukros Indrė ir Vaiva, anūkė Gabija bei buvę jo mokiniai.

Iki 2025 m. pabaigos jau įvyko dvidešimt trys prisiminimų popietės. Šie renginiai – tai gyvas dalinimasis prisiminimais apie savo, artimųjų ir draugų gyvenimus, nuveiktus darbus bei įnašą visuomenei, taip pat ir Vilniaus kraštui, jo apylinkėms bei visam Vilniaus regionui. Į renginius kviečiami ir žmonės, kurie gali papasakoti apie Vilnių arba su Vilniumi susijusius reiškinius – apie Vilniuje gyvenusias ir gyvenančias tautines mažumas, praeityje veikusias ar tebeveikiančias įstaigas, su šiuo miestu susijusius praeities įvykius ir dar daug čia nepaminėtų aspektų, kurie gali būti įdomūs ir svarbūs klausytojams bei patiems pašnekovams.

Renginys, skirtas Benjaminui Kondratui prisiminti. 2025 m. M. Masaičio nuotr.

Vilniaus mylėtojų klubas – lyg dvasinis gaubtas

Linas Janulevičius

Vyresnysis bibliografas, Vilniaus mylėtojų klubo koordinatorius ir renginių vedėjas Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka

Jau kelerius metus gyvuojantis Vilniaus mylėtojų klubas siekia skleisti naujienas apie Vilniaus tyrinėjimus, supažindinti visuomenę su autoriais, rašančiais Vilniaus temomis.

Dažnai klubo svečiai dalijasi savo žiniomis ar įžvalgomis iš gana siaurų sričių (Vilniaus elektra, Vilniaus vanduo, Vilniaus orai, Taurakalnio paslaptys).

Klube minimos sukaktys, žymesni jubiliejai (Mikalojui Konstantinui Čiurlioniui 150, R. Gaveliui 75), kartais su knygų parodomis greta Didžiosios salės esančioje Vilnistikos erdvėje.

Mėgstama pristatyti ir aptarti istorines knygas („Vilniaus istorija“, t. 1-3, istoriniai romanai apie Barborą Radvilaitę, Boną Sforcą, Kotryną Jogailaitę, Zigmanto Sierakausko žmoną Apoloniją ir pan.). Stengiamasi populiarinti tas asmenybes, kurios vienu ar kitu laiku turėjo įtakos Vilniaus viešajai kultūrai, madoms,

Vilniaus mylėtojų klube pristatyta Ginos Vilūnės knyga „Apolonija“. 2024 m. M. Masaičio nuotr.

architektūrai, mokslui (J. Frankas, A. Mickevičius).

Klubo lankytojams norėtųsi palinkėti gilaus, išjausto prisirišimo prie Vilniaus, tokio jausmo, kuriam būtų svarbu daugiau nei techninė miesto funkcija – būti patogiam ar kartais ne itin. Norisi palinkėti klubui stipraus dvasinio gaubto vaidmens, kad iš tolių lėktume į jo apsaugą, kaip per lietuų skubam slėptis po savo stogą.

Vilniaus mylėtojų klube svečiavosi Darius Kuolys, pristatęs knygą „Gedimino laiškas“. M. Masaičio nuotr.

Vilniaus mylėtojų klube – Adomo Mickevičiaus literatūrinis salonas. 2025 m. gruodis. M. Masaičio nuotr.

Vilniaus mylėtojų klube – apie Mykolą Kazimierą Pacą. 2024 m. Viesnia – dr. Justina Sipavičiūtė. M. Masaičio nuotr.

2025 m. antrojo pusmečio Vilniaus mylėtojų klubo susitikimai

- Gegužės 20 d. – apie VU profesorių Jozefą Franką (1771–1842). Dalyvavo doc. dr. Aistis Žalnora, Birutė Karnickienė (Vilniaus medicinos draugija)
- Birželio 10 d. – apie Ignatą Domeiką (1802–1889). Dalyvavo akademikas Algimantas Grigelis.
- Rugsėjo 22 d. – M. K. Čiurlionio 150-osioms metinėms skirtas vakaras. Dalyvavo doc. dr. Rimantas Astrauskas, prof. Petras Kunca, prof. Arvydas Šaltenis, kompozitorė Jūratė Baltramiejūnaitė, filosofė Ieva Straukaitė.
- Spalio 10 d. – labirintiškasis Ričardo Gavelio Vilnius, susitikimas skirtas R. Gavelio 75-osioms gimimo metinėms. Dalyvavo literatūrologė, literatūros kritikė Jūratė Čerškutė, kraštotyrininkė Aušra Gudavičiūtė.
- Lapkričio 18 d. pristatyta Antano Gudelio knyga „Vėlino kalnas, Vėlinas ir Vilniaus kosmogonija“. Dalyvavo knygos autorius, habil. dr. Nijolė Laurinkienė, prof. Libertas Klimka.
- Gruodžio 11 d. Adomo Mickevičiaus literatūrinis salonas. Dalyvavo Emilė Dačinskaitė (sopranas), Nerijus Noreika (tenoras), Evelina Šimkuvienė (mecosopranas), prof. Raminta Lampsatytė, bibliotekininkai Eduardas Budrys, Aušra Gudavičiūtė, Linas Janulevičius, Jurga Kauzonienė.

E. Biliūtė-Aleknavičienė. Nijolė Žiūkienės nuotr.

Iš Tolkūnų kaimo, esančio Miroslavo seniūnijoje, kilusi Elvyra Biliūtė-Aleknavičienė – ilgametė švietimo darbuotoja, rašytoja, apybraižų ir publicistikos kūrėja, jau daugelį metų savo tekstuose fiksuojanti žmonių likimus, atmintį, moralines vertybes bei Lietuvos istorijos atspindžius. Jos kūryboje dominuoja pagarba žmogui, jo darbui, kilnumui ir ištvermei – savybėms, kurios dažnai lieka nepastebimos, bet sudaro tikrąją tautos stiprybę.

Į renginį atvykusius svečius pasveikino bibliotekininkė Nijolė Žiūkienė. Ji kreipėsi į susirinkusiuosius šiais žodžiais:

„Sveiki, mieli literatūros bičiuliai. Šiandien susirinkome į labai prasmingą susitikimą – knygos „Prasmingi likimai“ pristatymą. Ši knyga nėra romanas ar išgalvota istorija. Tai apybraižos apie žmones, kurių gyvenimai, darbai ir pavyzdys yra prasmingi mums visiems. Tai pasakojimai, kurie išsaugo atmintį, įkvepia ir leidžia iš naujo įvertinti žmogaus gyvenimo prasmę“.

Autorė pasidalijo mintimis, kaip gimė šios knygos idėja, kam ji buvo dedikuota ir kaip buvo renkama medžiaga. Ji pasakojo, kad kiekviena apybraiža – tarsi gyvas susitikimas su žmogumi, kurio gyvenimas paliko šviesos pėdsaką Lietuvos istorijoje. Pokalbio metu buvo aptarta, ar rašytojai svarbesnis faktinis tikslumas, ar emocinė istorijos pusė, kaip gimsta pasakojimų įkvėpimas ir kaip šie likimai vienas su kitu susiję.

Renginio atmosferą praturtino muzikos akordai: dainas dovanojo Alytaus rajono savivaldybės kultūros centro Krokialaukio filialo kultūrinės veiklos vadovas Virgilijus Jaseliūnas

Rašytojos Elvyros Biliūtės–Aleknavičienės knygos „Prasmingi likimai“ pristatymas Miroslave

Nijolė Žiūkienė

*Alytaus rajono savivaldybės viešosios bibliotekos
Miroslavo filialo vyresn. bibliotekininkė*

Spalio 8 d. Alytaus rajono savivaldybės viešosios bibliotekos Miroslavo filiale įvyko šiltas ir prasmingas susitikimas su kraštiečiu rašytoja Elvyra Biliūte-Aleknavičiene, kurios naujausia knyga „Prasmingi likimai“ subūrė literatūros mylėtojus, kultūros darbuotojus ir bendruomenės narius.

bei Lukšnėnų filialo kultūrinių renginių organizatorė Jūratė Matulevičienė. Jų atliekami kūriniai sukūrė jaukią, bendrystės kupiną nuotaiką.

Gražiomis mintimis apie knygą ir jos vertę dalijosi istorikas Gintautas Šapoka, Jonas Juravičius ir Albina Sviderskienė. Prie arbatos puodelio nuoširdžius sveikinimo žodžius tarė buvusi mokytoja Danutė Radzevičienė, pabrėžusi, kad tokie susitikimai skatina branginti žmones, kurie savo kasdieniu darbu kūrė tautos tapatybę, ugdė dorą ir meilę Tėvynei.

Renginio metu buvo plačiau pristatyta ir viena iš knygoje minimų asmenybių – Onutė Tumasonytė-Rasymienė, kurios siuvinėtų paveikslų paroda šiuo metu eksponuojama Miroslavo bibliotekoje. Tai buvo puiki proga dar kartą prisiminti žmones, kurie savo kūryba ir darbu praturtino ne tik vietas, bet ir visos Lietuvos kultūros lobyną.

Apibendrindamos renginį, bibliotekininkė ir autorė pabrėžė, kad knygoje aprašyti žmonės: kunigai, mokytojai, tremtiniai, Pasaulio tautų teisuoliai (gelbėtojai), kultūros veikėjai yra tarsi viena dvasinė šeima, kuri per laiką perduoda tikėjimą, šviesą, kultūrą ir meilę Tėvynei.

Šis knygos pristatymas tapo ne tik literatūros renginiu, bet ir jautria gyvosios istorijos pamoka. Tai buvo akimirka, kai susitiko praeitis ir dabartis, kai žmonės galėjo pasidalinti prisiminimais, patirtimi, o svarbiausia – pajusti bendrystę. Tokie susitikimai įkvepia saugoti savo krašto istoriją, didžiulioti jo žmonėmis ir tęsti jų pradėtus darbus.

Pokalbių klubas „Istorijų skrynia“ – jau metai kartu

Angelė Paulėkaitė

*Vyresnioji bibliotekininkė
Druskininkų savivaldybės viešoji
biblioteka*

Angelės Paulėkaitės nuotr.

Druskininkų savivaldybės viešoji biblioteka šį rudenį paminėjo gražią sukaktį – suėjo metai, kai čia pradėjo veikti pokalbių klubas „Istorijų skrynia“. Nuo 2024 m. spalio kartą per mėnesį vykstantys susitikimai tapo neatsiejama bibliotekos bendruomenės veiklos dalimi. Šie susitikimai skirti žmonėms, kurie mėgsta jaukias temas, mažas gyvenimo akimirkas ir paprastus dalykus.

Klubo susitikimuose dalyvaujantys miestelėnai ir svečiai dalijasi prisiminimais, aptaria tradicijas, kultūrą bei asmeninę patirtį. Kiekvieną kartą pasirinkta tema papildoma simboliniu daiktu, už kurio slepiasi žmogaus ir šeimos istorija. Jis tampa raktu, padedančiu lengviau atsiverti, užmegzti nuoširdų ryšį ir paskatinti atvirą bendravimą.

Labiausiai džiugina tai, kad klubas subūrė nuolatinius dalyvius, kurie drąsiai dalijasi savo prisiminimais, mintimis ir patirtimi. Kiekvienas susitikimas – tai vis nauja kelionė į asmenines, šeimos ar net viso krašto istorijas. Kalbamės apie tradicijas, kultūrą, svarbius gyvenimo

įvykius, o kartais – ir apie kasdienybės džiaugsmus ar iššūkius.

Per metus „Istorijų skrynioje“ nugulė įvairūs pasakojimai, lydimi ypatingų daiktų: „Valgių gaminimo receptų knygelė“, „Mano namų druskinė“, „Kalėdų eglutės žaisliukas“ ar „Vaikystės saldainiai“, „Meilės istorijos, laiškai ir dovanos“, „Siuvimo reikmenys“, „Virbalai ir siūlai“, „Mamos rankdarbiai“, „Mano tėtis“, „Magnetukas“, „Gintariniai karoliai“, „Puodelis“, „Vaikystės nuotrauka“, „Medinis šaukštas“. Iš pirmo žvilgsnio paprastas daiktas, pavyzdžiui druskinė, senas receptų sąsiuvinis ar puodelis, įgauna ypatingą prasmę, nes jį lydinti istorija atskleidžia ne tik žmogaus gyvenimo fragmentus, bet ir visos bendruomenės kultūrinį paveldą, papildo kraštotyros lobyną, suteikdamas galimybę geriau pažinti žmones bei jų gyvenimo istorijas.

Pasak bibliotekos darbuotojų, tokia veikla padeda ne tik saugoti iš kartos į kartą perduodamas tradicijas, bet ir stiprina

bendruomenės tarpusavio ryšius, gerina dalyvių psichinę ir dvasinę savijautą. Pokalbių klubas „Istorijų skrynia“ biblioteką paverčia ne vien knygų saugykla, bet ir gyvąja atminties vieta, kurioje gimsta draugystės ir puoselėjama bendrystė.

Pasak nuolatinės klubo lankytojos Janinos M. „Šis klubas, tai vieta, kur laikas prabėga taip greit, kad kartais tenka prašyti išeiti. Vadinas, čia yra viskas, ko reikia: žmonės, su kuriais smagu, ir tiek daug įdomių istorijų, kad norisi sugrįžti“. Danutė P. džiaugiasi, kad klubas susibūrė būtent bibliotekoje. Tai labai reikalingi susitikimai, kur galima susipažinti, pabendrauti ir susidraugauti, o pasakojamos istorijos atgaivina daug asmeninių prisiminimų.

Antrus pokalbių klubo metus pradėsime su nauju pavadinimu „Laimės skrynia“. Ar kada susimąstėte, kas iš tiesų teikia mums laimę? Tai mažos kasdienybės akimirkos, prasmingi santykiai, kūryba, gamta, ar galimybė padėti kitiems.

Angelės Paulėkaitės nuotr.

Kraštotyros veiklos pristatytos Vokietijoje

Asta Podnebesnova

Bibliografe

*Švenčionių rajono savivaldybės
viešoji biblioteka*

Rugsėjo pabaigoje šeši bibliotekininkai iš Vilniaus apskrities – Vilniaus, Švenčionių, Alytaus, Ukmergės, Lazdijų ir Širvintų – bibliotekų vyko į penkių dienų stažuotę Vokietijoje, Brėmene pagal 2025 m. projektą „Kultūros sektoriaus bendrųjų, vadybinių ir profesinių kompetencijų tobulinimas“. Vizito tikslas – pažinti Brėmeno bibliotekų veiklas, daugiausiai dėmesio skiriant inovatyvių technologijų pritaikymui, tvarumo sprendimams, skaitymo skatinimui ir bendruomenių įtraukimą skatinančioms programoms.

Pirmąją stažuotės dieną aplankėme Brėmeno senamiestį, žymiąsias skulptūras, nepamiršdami ir Brėmeno miesto muzikantų, kurių galima rasti visame mieste. Kaip tikrus knygų mylėtojus labiausiai sužavėjo skaitantys Brėmeno miesto muzikantai.

Kitos trys dienos buvo suplanuotos šeiminių: pirmąją dieną aplankėme Brėmeno centrinę biblioteką ir

Autorės asmeninio archyvo nuotr.

Vahr filialą. Pagrindinė Brėmeno viešoji biblioteka siūlo platų kultūrinių ir švietimo programų spektrą, inovatyvias paslaugas bei bendruomenės įtraukimo iniciatyvas. Centrinė biblioteka turi 6 bibliotekų filialus, mobilią biblioteką (su 21 stotele) ir 1 kalėjimo biblioteką.

Vėliau aplankėme Vahr filialą, įsikūrusį neįprastoje vietoje – prekybos centre ir sulaukiantį labai didelio populiarumo, o vakarais čia lankytis galima ir nesant darbuotojų – skaitytojai užsina tik su skaitytojo pažymėjimu.

Kitą dieną nuvykome į dar du filialus, esančius toliau nuo miesto centro, ir jų koncepcija atrodė artimesnė mažo miesto bibliotekos vizijai. Lesum ir Vegesack filialai turi savo bičių avilius, vyksta edukacijos vaikams apie bites, bibliotekoje galima įsigyti medaus. Vegesack filialas turi erdvų kiemą, kuriame taip pat vyksta įvairios veiklos ir edukacijos. O keletą savičių per metus tame kieme galima palesinti vištas! Vyksta edukacijos vaikams – tai sulaukia itin didelio susidomėjimo. Tame pačiame kieme yra ir daržas, ir

smėlio dėžė, ir basų pėdų takas, ir jaukios vietos paskaityti knygą. Ši vieta, nors ir yra tolokai nuo miesto centro, sulaukia itin daug skaitytojų.

Bendraudant su Brėmeno bibliotekų darbuotojais, dalinantis savo veiklomis ir darbais, itin didelio susidomėjimo sulaukiau pasakodama apie vieną iš savo veikos sričių – kraštotyrą. Išgirdę, kad važinėju pas Švenčionių krašto nusipelnčius, daug gerų darbų nuveikusius žmones, juos kalbinu ir, jiems leidus, jamžinu pasakojimus, mano darbą prilygino žurnalisto darbui.

Visose aplankytose bibliotekose pasisėmėme idėjų ir minčių, ką galima būtų pritaikyti ir savo bibliotekose. Brėmeno bibliotekose vykdomos veiklos neapsiriboja vien tik knygų išdavimu, bet yra ir puiki, draugiška erdvė susiburti, užsiimti patinkančiomis veiklomis, atrasti naujų pomėgių, išmokti naujų dalykų.

Baroko knygrišystės paslaptys atgijo Veisiejų bibliotekoje

Gita Lukoševičienė

*Vyresnioji bibliografe
Lazdijų rajono savivaldybės viešoji
biblioteka*

Tęsiant Lazdijų rajono savivaldybės viešosios bibliotekos edukacinių veiklų tradiciją ir pažymint reikšmingas 2025-ųjų metų sukaktis, Veisiejų bibliotekoje įgyvendintas projektas „Baroko knygrišystė: turinio ir formos dermė“. Šis projektas buvo skirtas Motiejaus Kazimiero Sarbievijaus ir Baroko literatūros metams, kuriuos paskelbė Lietuvos Respublikos Seimas, minint poeto poezijos rinktinės „Trys lyrikos knygos“ 400 metų sukaktį.

Projektu siekta atgaivinti ir pristatyti Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės knygrišystės tradicijas, išryškinti ryšį tarp literatūros turinio ir knygos formos bei paskatinti domėjimąsi senaisiais amatais. XVII amžiaus baroko epochoje knygos pasižymėjo ne tik turinio gilumu, bet ir išskirtiniais, profesionaliais

įrišais bei puošniais viršeliais – tai buvo tikri meno kūriniai.

Dviejų dienų trukmės kūrybinėse knygrišystės dirbtuvėse, vykusiose Veisiejų bibliotekoje, dalyvavo 20 dalyvių – bibliotekininkai, muziejininkai, mokytojai, kultūros darbuotojai bei vyresniųjų klasių moksleiviai. Dirbtuvėms vadovavo Vilniaus knygrišių gildijos narys, dokumentų restauratorius Rimas Supranavičius, turintis daugiau nei trisdešimt metų patirtį ir prisidėjęs prie knygrišystės dirbtuvių kūrimo Veisieuose.

Dalyviai klausėsi paskaitos „Baroko literatūra: turinio ir knygos formos dermė“,

susipažino su senosiomis knygrišystės technologijomis, įrankiais ir medžiagomis, stebėjo istorinių įrišų pavyzdžius, o vėliau patys išbandė knygrišio amatą – įrišo po 2 knygas naudodami XVII amžiaus laikotarpiui būdingas technikas.

Atviros kūrybinės dirbtuvės pritraukė ne tik dalyvius, bet ir lankytojus bei turistus, kurie galėjo stebėti procesą, dalyvauti diskusijose, sužinoti daugiau apie LDK knygrišystės paveldą. Projektas tapo dar vienu sėkmingu bibliotekos ir Vilniaus knygrišių gildijos bendradarbiavimo rezultatu – šis ryšys stiprina knygos paveldo puoselėjimo tradicijas regione.

Gitos Lukoševičienės nuotr.

Rūtos Verseckaitės nuotr.

Vilniaus m. savivaldybės centrinės bibliotekos Skaitytojų aptarnavimo centras (Žirmūnų g. 6) šventė 10-ąjį gimtadienį! Sveikiname!

2015 m. sausio 2 d. Žirmūnuose po rekonstrukcijos atidarytas modernus skaitytojų aptarnavimo centras. Vietoje seno vieno aukšto bibliotekos pastato buvo įrengtas trijų aukštų skaitytojų aptarnavimo centras, kuriame įkurta periodikos skaitykla, muzikos ir meno skaitykla, interneto skaitykla, abonemento skyrius. Taip pat bibliotekoje įsikūręs Bibliografijos ir informacijos skyrius, kuris užsiima kraštotyros dokumentų kaupimu ir sklaida. Bibliotekos rūsyje įrengta ir moderni kompiuterių klasė, kurioje vedami edukaciniai užsiėmimai, o bibliotekos trečiajame aukšte įrengta konferencijų salė, kurioje vyksta įvairūs tiek bibliotekos, tiek kitų bendruomenių organizuojami renginiai.

Informaciją pateikė Vilniaus m. savivaldybės centrinės bibliotekos vyr. bibliografė Levonija Meškelevičiūtė iš apžvalgos „Žirmūnai: statiniai, memorialiniai paminklai, žmonės“ (iš serijos „Pasižvalgymai po Vilnių“).

Šiame naujienlaiškio numeryje pristatėme toli gražu ne visas Vilniaus regiono (Vilniaus ir Alytaus apskričių) bibliotekose inicijuojamas, vykdomas, puoselėjamas kraštotyros veiklas.

Dėkojame tiems (toms) kolegoms (-ėms), kurie (-ios) bendradarbiavo rengiant šį numerį, ir
kviečiame jau dabar rinkti bei siųsti informaciją būsimam numeriui,
 pasirodysiančiam 2026-ųjų pirmąjį pusmetį.

Kviečiame nepamiršti teikti straipsnius, interviu, žinutes, vaizdinę medžiagą Vilniaus apskrities kraštotyros interneto svetainėms

www.bendruomeniukrastotyra.lt,
www.vilnijosvartai.lt,
www.dainavoskrastas.lt

Ačiū, kad skaitėte!

Dailininkės Kristinos Karvelytės atvirukas

NAUJIENLAIŠKŲ SUDARĖ IR MAKETAVO:

Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos vyresnioji bibliografė-kraštotyrininkė Aušra Gudavičiūtė, ausra.gudaviciute@amb.lt

VILNIAUS APSKRITIES ADOMO MICKEVIČIAUS VIEŠOSIOS BIBLIOTEKOS BIBLIOGRAFŲ IR KRAŠTOTYRININKŲ GRUPĖ

Vadovė – vyriausioji bibliografė Jurga Kauzonienė, jurga.kauzoniene@amb.lt

Tel.: +370 5 262 2121